

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blaș.

Anul VI.

Blaș 31 Octobree 1896.

Numărul 44.

†

Ilie Vlassa.

S'a mai răsturnat un stîlp al sfintei noastre Biserici. E al patrulea dintre membrii veneratului Capitul mitropolitan, cari au trecut la cele eterne, și locul căroră e vacant.

Era deja încărunit de vristă, era un vestitoriū al timpurilor trecute. Dar inima nu i-a încetat a bate cu aceeași căldură pentru biserică și neam, ca în anii tineretelor.

Era bătrân și lucra nu mai putea în viața publică. Totuși era o mângăere ființa lui între noi. El ne descoperia comora esperințelor sale, ne istorisia întâmplările vieții sale crescute cu viața bisericii noastre. Era un archiv viu, din care puteai scote, de ce aveai trebuință.

Acum s'a dus și el. A dispărut figura lui venerabilă, blândă, plină de bunătate, oglindă de sentimente nobile și de candidă virtuți.

Nouă ne-a lăsat o amintire cu binecuvîntare și o îngrijire mai multă pentru viitoriū.

Prin mórtea fericitului canonic Vlassa numărul canonicilor catedralei mitropolitane s'a redus la șese, ori mai bine zis cinci, după ce unul stă departe de viața publică.

Ast fel cinci ómenī numai au să pórte greutatea muncii alor zece. Și

ce muncă! Numai cine a petrecut în centrul arhidiecesei noastre, numai acela póte să aibă idee despre lucrul enorm, ce se grămădesce pe umerii veneratului Capitul.

E administrațiunea în privință spirituală și materială a arhidiecesei atât de vaste. E conducerea și supraveghierea învățămîntului din atâtea institute de toate categoriile. E administrațiunea fondurilor, fundațiunilor și dominiilor, la olaltă în număr de aproape 200. În sfârșit pe lângă altele multe e supraveghierea canonică a provinciei mitropolitane. Tóte acestea are să le împlinescă veneratul Capitul în frunte cu mitropolitul.

Își póte închipui ori eine, cu ce încordare supraomenească a mitropolitului și a celor cinci membri actuali ai veneratului Capitul se pot împlini tóte lucrurile acestea, și că în definitiv administrațiunea tot trebuie să sufere, fiind absolut cu neputință, ca cinci inși să pórte greutatea lucrului alor zece.

Etă pentru ce am zis, că depărtarea canonicului Vlassa din mijlocul nostru ne umple și de îngrijiri pentru viitoriū. E drept, că el nu mai putea lucra, dar cel puțin sciam, că locul e ocupat, și bucuros lucraū colegii pentru dînsul aducându-și a minte, că și pe ei îi póte ajunge aceeași sórte. Îngrijirea ne cuprinde, când ne gândim la viitoriū, pentru că vedem, cum întârzie împlinirea celor trei locuri vacante de mai înainte, dintre cari cel din urmă e va-

cant deja aprópe de cinci luni, pe când o ast fel de vacanță n'ar trebui să dureze de regulă mai mult de trei luni.

Îngrijirea noastră e cu atât mai îndreptățită, cu cât vedem, că guvernul în loc de a purta grije egală de tóte bisericile, pare a umbla a nume pentru a pune pedeci în calea administrațiunii noastre bisericesci.

Ce scop póte avé guvernul cu o ast fel de procedură, noi întru adevăr nu sintem în stare a pricepe.

Una o scim cu siguritate. Scopul de a terorisa nu și-l ajunge. Biserica nu e partid politic, nici nu se razimă pe încrederea alegătorilor. Biserica își are spiritul de viață de la Isus Christos și în tocmai ca Isus Christos va rămâne aceeași până la capetul vécului.

Póte deci guvernul să ne șicaneze, póte să ne dea lovituri preste lovituri. Una înse nu va puté face guvernul: infrânge și terorisa nu ne va puté nici o dată.

Vom lucra și zecimați, vom suferi ocară și persecuțiuni, dar la drepturile Bisericii noastre nu vom renunța, pentru că nu putem, căci nu sint ale noastre, ci ale lui Christos, și fie sigur guvernul, că în Blaș nu va afla pe nimeni, care să vindă drepturile lui Isus Christos.

La acéstă rezoluțiune ne îndemná și spiritul canonicului Ilie Vlassa mutat de la noi, a cărui amintire să fie binecuvîntată.

Feuilleton.

† Ilie Cicudi Vlassa.

Cuvînt funebral rostit de Iosif Hossu în 27 Oct. 1896.

»Vol sinteți sarea pămîntului.«

Mulți din generațiunea tinără, pe cari împrejurările i-au adus la Blaș numai cu puțin an înainte de acéstă, vor întreba: Pentru ce atâta mișcare? Pentru ce atâta pregătire? Pentru un bătrân retras, pe care de abia l-am cunoscut.

Afle generațiunea tinără, că bătrânul acesta, în jurul căruia ne-am adunat astăzi spre a-i face onorurile cele din urmă și spre a-i așeza corpul la repausul etern, nu a fost om de tóte zilele, și că la timpul său a fost un bărbat ales al bisericii și némului, a fost un model, un tip caracteristic al preotului greco-catolic român. A fost un bărbat, al cărui exemplu pe mulți a edificat, ale cărui învățături pe mulți au luminat, și ale cărui fapte mult bine au adus bisericii și némului său.

Ca să o pot aréta acéstă, concedeti-mi mai întâi, să vă înșir pe scurt virtuțile, cari

caracteriséză cu deosebire pe preotul greco-catolic român.

Spre încunjurarea vre unei neînțelegeri trebuie, să vă spun de la început, că vorbind despre caracterele clerului greco-catolic nu zic, că altor cleruri le-ar lipsi caracterele, ce le voi înșira, ci afirm numai, că însușirile acestea sînt generale în clerul nostru, și că admiratul în Domnul Ilie Vlassa Cicudi a fost model în virtuțile acestea.

Virtuțile preoției noastre culminéză mai ales în trei direcțiuni: întâi în energia, cu care se luptă pentru esistență și pentru împlinirea chemării sale; a doua în energia, ce o desvóltă întru crescerea copiilor săi; și a treia în iubirea nemărginită față de némul, de națiunea sa.

Energia, ce o desvóltă un individ sau un popor, nu se măsură numai după mărimea rezultatului, ci și după mijlocele, cari au stat la dispozițiune. Și greu cred, să aflăm un neam de ómenī, cari cu mijloce așa puțin ar fi aréat atâtea rezultate ca preoțiunea noastră. Pe lângă o dotațiune așa de mică, în cât dacă nu ar fi reală, nici nu ar fi credibilă. e în stare preotul nostru, să păzescă turma încredințată lui, să o aperse de tóte atacurile și încă să o și înmulțescă. O parte

mare își câștigă pânea de tóte zilele prin lucrul mânilor sale, și cu tóte acestea nu perde din vedere chemarea sa înaltă de a învăța pe credincioșii săi. Lucrul trupesc nu le împesce interesul față de cauzele comune, se silesc, să aibă timp și pentru câștigarea nutremîntului spiritual, pentru cetit și studiat și nu a rare ori chiar și pentru a scrie și ei înșiși.

Tot pe lângă acea puțină dotațiune e în stare, să crească preotul nostru o familie, să-i dea educațiunea de lipsă, ca generațiunile venitoare să nu ducă lipsă de păstori și luminători. Óre este vre o familie română greco-catolică inteligentă, care sa nu-și tragă originea din familia preoțescă?

Câtă abnegațiune, câtă grije se arată în crescerea aceea a copiilor? Nu le număr pe acestea, le știți, că puțin dintre jelnicii ascultători vor fi, cari nu au vedut acea luptă pe viață pe mórte a părinților, ca să pótă da copiilor educațiunea dorită.

Preotul nostru nu rămâne numai pe lângă grijea de copiii săi și de parochia încredințată lui, ci grijea și iubirea sa se estinde și la întreg némul său și la biserică sa, pe cari le consideră de familia sa în ințeleșul mai larg. Rar cler e în lume, care să

Alegerile dietale decurg, înse după sistemul lui Bánffy. Presidenții electorali și organele administrative au dovedit, că urmază cu demnitate pe cei ce au condus alegerile de la Stomfa, Neutra și Girált încă la începutul erei bánffyane.

Nu a rămas mijloc de terorizare și apucătură corteșească, de care să nu se fie folosit guvernul spre a-și recruta o majoritate covârșitoare. Aderenții lui Bánffy, cari se laudă cu alipirea față de tron și față de pactul dualistic, nu s'au genat a pacta cu cei mai mari inimi ai dualismului, cu Kossuthiștii. Unde guvernul a pășit în contra fracțiunii lui Kossuth cu candidații săi, a făcut-o numai la părere, în realitate înse s'a lăsat învins bine știind, că Kossuthiștii tot de ai lui sînt, numai cât sub altă firmă. Pe cât de indulgent s'a arătat guvernul față cu fracțiunea Kossuth, pe atât de ostil a pășit în contra celor alalte partide opoziționale. Partidul lui Apponyi a suferit pierderi însemnate, era fracțiunea lui Ugron e aproape nimicită. Cu satisfacție constatăm, că pe lângă tot terorismul guvernului partidul popular a obținut 17 mandate. Aceasta arată, că acolo, unde e însuflețire și disciplină, de și inamicul poate cauza pierderi mari, totuși nu e în stare a înăduși cu totul vocea poporului. Succesele de până acum ale partidului popular vor da curaj conducătorilor lui, ca să continue cu lămurirea poporului și deprimarea lui la luptă pentru drepturile sale.

Gimnasiul nostru și „Tribuna“. — „Tribuna“ pe lângă corespondentul său și-a găsit încă unul, care se bagă procreator la cel dintâiu. Locul lui e după ușe.

Dar nici cel dintâiu nu se odihnesce. Își susține cele spuse afirmând, că profesorul Banfi a silit pe un stipendist, să meargă la Pesta, și că un părinte i-a scris, că a trimis pe fiul său la Pesta numai pentru a-l cruța de eventuale persecuții din partea profesorilor.

1. Noi am susținut, că *toți* studenții au mers de bună voie la Pesta, și am susținut-o acesta pe baza informațiilor primite de la direcțiune și de la profesori, în special

și de la domnul Banfi. Pe baza asta am promis premii. Dacă am fi fost seduși, am regreta. Dar față de *anonimi* nu avem să tragem la îndoală esactitatea informațiilor primite de la domniile profesori. La tot cazul înse ținem a declara, că noi am fi înainte de ori cine altă aceia, cari am condamna ori ce fel de presiune, ce s'ar fi exercitat fie asupra studenților, fie asupra părinților, fie direct, fie indirect.

2. Noi am susținut, că *toți* băeții, cari au mers la esopție, au mers cu *învoirea* părinților. Casul citat de corespondentul „Tribunei“ ar pute să dovedească numai atâta, că sînt copii, cari sub pretexte false store bani de la părinții lor, nu dovedesce înse, că respectivul părinte nu s'a învoit. Încolo în chestia acesta numai părinții sînt competenți a se declara, că ore învoitu-s'au, ca fiii lor să meargă la Pesta ori ba? Aici nu are cuvîntul nici „Tribuna“ nici „Unirea“.

3. Am zis, că *toți membrii* consistorului au avut cunoștință despre mergerea studenților nostri la Pesta. Că consistorul cu toate acestea n'a avut cunoștință, asta o lăsam, să o priceapă spirite mai luminate de cât noi. Alt mîntrea aici are cuvîntul numai consistorul.

4. Am susținut în sfârșit, că scopul excursiunii a fost curat științific, a nume să dea studenților ocaziune, ca așa zicînd pe nimica să vadă și să învețe lucruri, pe cari poate nu le-ar fi vădut nici o dată și le-ar fi învățat din cărți numai târziu și cu greu.

Scop politic au atribuit excursiunii și pot să-i atribue numai aceia, cari sînt de dați a susținea pe toți și pe toate. Nici directorul, nici profesorii Deac, Banfi și Chețan n'au lipsă de grația guvernului, nici n'au, la ce să aspireze.

Eră a ne insinua pe noi e nu numai necuviincios, dar și de-a dreptul revoltătoriu. Noi am dat dovezi de iubire a nămului și a bisericii noastre. Dovadă este și acum faptul, că am luat în apărare cea mai veche instituție a noastră de cultură, cu toate că sciam bine, că mergem împotriva curentului, celui ce aduce popularitate.

Protestăm apoi împotriva metodei noii ziaristice de a insinua pe „cutare“ dintre

cei ce scriu în „Unirea“. Noi nu publicăm articoli *anonimi*, de ore ce subscrierea redactorului nostru e pentru întreg complexul foil și pentru fie care comunicat din fîe.

Atîta pentru „Tribuna“ și pentru corespondenții ei. Tot asta are să sune și celor de la „Gazeta“ și de la „Dreptatea“.

În fine mai adaugem, că studenții au sosit a casă sănătoși și veseli de cele esperiante. În Pesta n'au dat mîna cu nimeni, n'au îngenunchiat înaintea nimănu, n'au vîndut nimănu nația, ei și-au câștigat cunoștințe multe, li-s'a lărgit cercul de vederi, și la vederea progresului făcut de compatrioții nostri li-s'a sădit în inimă dorul și nelintita hotărîre de a se sili din toate puterile pentru a ridica și nămul lor iubit cel puțin acolo ori încă și mai sus, de cum au ajuns cele alalte popore din patria noastră comună.

Revista bisericească.

Roma.

Sfinția Sa a numit pe episcopul de Viterbo Msgr. Eugen Clari de nunțiu la Paris, era pe fostul uditore în Viena Msgr. Tarnassi internunțiu pentru Holanda și marele principat de Luxemburg. Noii dignitari în curînd își vor ocupa posturile.

Msgr. Macariu, care a fost la Melnic, să ceră eliberarea captivilor italieni, se întorce însoțit de medicul militar Madia și de corporalul Bardarossa, cari au fost eliberați.

Franța.

Catolicii s'au întrunit în 22 a c. la congresul convocat în Reims, unde s'au desbătut chestiuni importante, ce ating religiozitatea și promovarea prosperării poporului pe terenul social.

În Franța au făcut mare senzație descoperirile antimasonice ale tinerei Miss Diana Vaughan, carea mai înainte aparținea sectei francmasonice. În congresul antimasonic din Trient la propunerea unui preot din Germania s'a esmis o comisiune, care să cerceteze, dacă există și s'a convertit în adevăr pretinsa Miss

fie așa contopit cu nămul său ca clerul nostru, într'un timp singurul conducător al nămului său și în toate timpurile pârtaș fidel al suferințelor și al necasurilor lui.

Ca să pot arăta, că adurmitul în Domnul a escelat în virtuțile acestea, să-l considerăm mai întâiu ca pe un privat și cap al familiei sale, a doua ca preotul gr. catolic și funcționarul archidiecesei și a treia ca pe om în viața publică civilă.

Ilie Vlăsa Ciudi s'a născut în Ciudiul de câmpie la anul 1813 în ziua sfîntului Ilie. Tatăl său era preot greco-oriental în acea comună. La anul 1826 a trecut tatăl adurmitului la sfința unire împreună cu o parte mare a poporului său fundînd acolo o a doua parohie greco-catolică. Studiile adurmitul în Domnul și-le-a început în școala din comuna sa natală, era în etate de 9 ani a mers la Cluj, unde a absolvat școlile normale și gimnasiale la părinții piariști. Tot acolo a absolvat și cursul filosofic de doi ani. După absolvarea acestora a intrat ca alumn în seminariul clerical din Blaș și la anul 1837 a absolvat cursul de 4 ani. Doi ani a petrecut la casa părintească și în 1839 fu denumit de profesor de matematică la liceul din Blaș. Ca atare a funcționat doi ani, adecă până în toamna anului 1841, pe cînd fu denumit de paroch în Vereșmort. În 1 Februarie

1842 a luat în căsătorie pe Ana, fata protopopului din Almaș Paul Poruț, și în 8 a acelei luni a primit sfîntul ord al preoției. Curînd după acestea, încă prin Maiu, fu denumit de administrator protopopesc în tractul Arieșului. În 1860 fu denumit de paroch și protopop în Turda; era în 1862 fu denumit de canonic al bisericii catedrale din Blaș.

Pe la anii 1880 a ajuns la punctul cel mai înalt al vieții sale private și familiare. Avea o soție bună, îngrijitoare, razimul și mîngăitorul vieții. Avea trei copii, toți bine așezați. Fata Laura, măritată după Ioan Boer protopop în Lechința de Murăș, cu patru copii sănătoși trupesce. A doua față, Elena, măritată după Nicolau Solomon, protopopul Ludoșului, cu patru copii era de cea mai bună speranță. Un fecior, Emiliu, cancelist la judecătoria din loc, căsătorit cu Maria, fata proprietarului Nicolau Rusan.

Ce altă fericire mai trebuie unui om în viața conjugală? Pe atunci adurmitul în Domnul trecea de cel mai fericit părinte în întreg ținutul. Fericirea acesta a fost cumpărată cu multă trudă, cu multă economie și cu multe griji. — Dară vai! sôrtea omenescă e de așa, că la un picur de fericire se amestecă un ocean de necas. Și asupra adurmitului în Domnul au venit grele lovi-

turi ca asupra dreptului İov. Curînd după acestea mîre ginerele său protopopul Boer și lasă tot copii minorenți; la 1889 mîre fiul său iubit, care lasă doi copii minorenți; la 1890 mîre după lungi suferințe soție-sa. Și toate acestea le-a suferit după exemplul dreptului İov. Vedînd, să se alăture la ele. Adîncile-i bătrînețe au aflat mîngăiere în nepoții, pe cari i-a iubit mult, și pentru a căror educațiune s'a jertfit cu o abnegațiune rară.

Cînd încheiă cu descrierea vieții private a adurmitului în Domnul, nu pot, să nu amintesc modestia lui rară, diligența și trezția și iubirea familiei sale. Iubirea acesta nu s'a estins numai la consăngenii, ci afini cât de depărtați alergau la dînsul ca la capul familiei, ca la un adevărat patriarh din era biblică.

Să trecem acum și să considerăm pe preotul și funcționarul archidiecesei. În înșirarea vieții sale am înșirat treptele, prin cari a trecut. Progresul acesta face evidentă purtarea, diligența și rezultatul activității sale. Preot în ainte de toate cu trup cu suflet, și ca atare a rămas în totă viața sa. Pietatea sa adevărată, manifestată cu totă ocaziunea, a edificat pe mulți și pe mulți a luminat. Oficiul de protopop l-a purtat cu esactitate esemplară, a limpedit pretutindena

Diana Vaughan, ori d'ora e la mijloc vre o înșelăciune, pusă la cale chiar de francmasoni, ca mai târziu să p'otă prezenta pe catolici ca pe nisce omeni de tot creduli. Presidiul uniunii antimasonice din Roma a recercat foile catolice, să nu mai publice nimica în cestiunea acésta, până ce nu se va fi pronunțat comisiunea esmisă.

Revistă politică.

Afaceri interne.

La recursul înaintat în contra opririi conferenței generale a Românilor nu s'a primit până acum răspuns.

Membrul casei de sus Dr. Iosif Gall prin un apel publicat în „Telegraful Roman“ din Sibiu a recercat din nou pe Români, să între în lupta politică mergând cu guvernul.

„M. Ál.“ în numărul de Duminecă sub titlul „Falimentul pasivității“ scrie un articol, în care arată mare interes față de cauza română. Arată, că guvernului nimic nu-i vine mai bine la socotélă de cât neactivitatea Românilor; pentru aceea presa liberală strigă în contra activității Românilor. Autorul articolului îndemná pe Români, să renunțe la principiile lor federalistice ne-realizabile și să-și formuleze un program acceptabil din partea ori cărui cetățean ungar. În acest program s'ar puté pretinde revederea legii electorale, arondarea dréptă a cercurilor electorale, abrogarea legii transilvanene de presă, ajutorarea instituțiilor naționalistice și confesionale de câtră stat, revisiunea legii de naționalități, în comitatele locuite de naționalități majoritatea oficialilor administrativi să fie din sinul acestora, autonomia bisericescă a provinciei gr. cat. române, revisiunea și respective abrogarea legilor și ordinațiilor ministeriale injurioase naționalităților, în urmă revisiunea legilor politice-bisericesci. Se înțelege, că esecutarea unui atare program nu se p'ote sub sistemul liberal, ci numai sub un guvern conservativ. Programul

din 1881 îl declară de neesecutabil și zice, că persistând Români în pasivitate ajută numai liberalismul, care a făcut păgâni, s'era și paria atât pe Români, cât și pe Magiari.

Din cele 414 cercuri electorale din Ungaria în 28 a c. s'au făcut alegerile în 350 de cercuri. Ospătarea alegătorilor, cumpărarea de voturi, presiunea morală, amenințări, ici colé bătăi, și alte mijloce, cari daú de gol și rușine constituționalismul de la noi, au fost la ordinea zilii. Guvernului spre a terorisa pe alegătorii opoșionali nu l-a fost de ajuns mobilizarea miliției din țară, ci el a mai recuirat armată și din Galiția, Moravia și Stiria. Opoștia disgustată de manevrele și apucăturile bánffyste în o mulțime de cercuri nici nu a pus candidați, așa cât aderenții guvernului au fost aciamati. Partidul popular, mai persecutat de cât alte partide opoșionale magiare, în comitatul Neutrei a decretat pasivitate.

Alegerile dietale sint deja terminate aprópe în tóte cercurile electorale, adevă în 350. Mijlocele revoltătoare, de cari s'a folosit guvernul spre a impedecea manifestarea voinței alegătorilor, a avut de rezultat, că a reușit o majoritate guvernamentală cu mult mai mare, de cum a fost cea de până acum. S'au ales: 215 guvernamentali, 25 de ai partidului național, 32 de ai partidului lui Kossuth, 7 de ai partidului lui Ugron, 15 de ai partidului popular, 9 a fără de partide. În urma alegerilor deja făcute vor fi a fără de aceea 7 balotajuri și o alegere nouă.

România.

Studentii din Bucuresci au convocat luni o adunare în Bucuresci spre a protesta în contra ordinului, prin care s'a oprit ținerea conferinței alegătorilor Români în Sibiu.

Regele S'erbiei a sosit Vineri după amézii în Bucuresci, unde l-a întâmpinat regele Carol însoțit de principele Ferdinand, de ministri și de dignitarii țerii.

Germania.

Au produs mare senzație în lumea diplomatică desvelirile făcute în „Hamburger Nachrichten“ cu privire la raporturile dintre Germania și Rusia pe timpul, când era Bismarck cancelar. F'oea bismarckiană afirmă, că din 1882 până în 1890 între Rusia și între imperiul german a esistat un pact secret, în virtutea căruia dacă una din aceste două puteri ar fi fost atacată, ceea alaltă avea să rămână neutră, pe când pe față era închiată alianța cu Austro-Ungaria. Organul excancelariului impută contelui Caprivi, că nu a urmat aceea-și politică față de Rusia, ci din contră cu filopolonismul său a împins Rusia la alianță cu Franța. Articulul e scris la inspirația lui Bismarck și a produs mare deprimare asupra diplomației germane, care este prezentată ca perfidă. Foile oficióse declară de scorniturii cele susținute de organul lui Bismarck.

Italia.

Cununia principelui de Neapol cu principesa Elena de Montenegro s'a întâmplat în 24 a c. în Biserica S. Maria degli Angeli cu mare solemnitate. Principesa a trecut la religieuna catolică în Bari și ca atare a intrat în Roma. Monarhia Austro-Ungariei și Germaniei au felicitat tinera păreche prin scrisori autografe.

Presa rusescă salută cu căldură intrarea unei principese slave în familia regală italiană. Acésta va pregăti calea pentru apropiarea Italiei de politica franceză-rusescă.

Turcia.

Situația devine tot mai critică din lipsa banilor. Guvernul c'ercă în tóte părțile după împrumuturi, dară creditul Turciei a scădut de mult sub zero. Neafând alt isvor de venit nou, statul introduce monopol asupra unor articoli spre a forma un tesaur de răsboi, din care să se aprovizioneze armata și la

rațiunile averilor bisericesci și scolastice. Grijea de turma șie-și încredințată l-a îndemnat, ca prin studiu continuu să adune un capital spiritual, din care să p'otă împărți și altora.

Orațiunile sale sacre îndreptate câtră popor erau espuse cu atâta dulcétă și cu atâta cunoscînță de omeni, în cât captivau pe toți cei ce-l ascultau. Dintre orațiunile lui sacre amintesc numai una, care singură e destuiă spre a-i proba talentul și sciința sa alésă. Acésta este vorbirea ținută la mórtea prea iubitului său archiepiscop și mitropolit Alesandru Șterea Șuluț. Începe cu „Cădut-a cununa de pe capetele noastre“ și continuă întru adevăr în mod clasic. Vorbirea acésta s'a publicat în „Amvonul“ și va rămâne pentru tot de una un model de oratorie sacră și testéză nu numai despre cunoscînțele sale, ci și despre nemărginita iubire și alipire, ce avea față de cel dințaiu mitropolit.

Pe cât a fost în capitol, a lucrat neobosit și a dat mână de ajutor la guvernarea arhidiecesei și a provinciei mitropolitane. Un lung șir de ani a administrat dominiul din Bucerdea al fondului basilitan, a fost rector la seminariul clerical, președintele comisuniș scolastice arhidiececane, președintele tribunalului matrimonial de a II-a instanță pentru

diecesele sufragane, președintele casei centrale arhidiececane și altele, cari nu le enumăr din cauza scurtimii timpului.

În tot locul cu tact și moderațiune, în tot locul înflăcărat de cauza sfintă a religiunii noastre, în tot locul cu iubire și bunăvoință față de supuși și subalterni.

De s'ar aduna tóte referadele și tóte conceptele scrise de adurmitul în anii canoniciei sale, ele ar da număróse și gróse volume.

La locul acesta trebuie să amintesc un fapt, care caracteriséză modul de cugetare a adurmitului. De și în tótă viața s'a luptat în oficii subțire plătite, de și a crescut o familie număróasă, de și a concurs mult la creșterea nepoților și strănepoților, — totuși nu și-a uitat de datina laudabilă practisată de cei mai mulți membri ai veneratului capitol și încă până a fost în viață, a făcut o fundațiune de preste 2000 fl. cu destinațiunea de a se ajutara tinerii greco-catolici în cursul studiilor lor.

Și despre unul ca acesta să nu zic, că e model al preoșimii noastre? Să nu zic, că a fost om după voea lui Dumnezeu?

Grijea de familia sa și variile sale oficii nu l-au eshauriat nici o dată tot timpul disponibil, pe care-l scia folosi cu scumpătate. Timpul disponibil îl jertfia vieții publice.

Deja la începutul carierii sale a luat

parte activă la o mișcare națională, carea în armă se cristaliséză într'un proces devenit celebru.

După încetarea absolutismului a început a lua parte la tóte congregațiunile și adunările de pe atunci. La 1863 fu ales de deputat al cercului Câmpiei la dieta din Sibiu, la care a și luat parte.

A scris mult în foile noastre periodice încă de la începutul lor până la anii 1870. Nici o dată nu a încetat de a se interesa de cauza poporului său. În anii din urmă, pe când adâncile bătrânețe îl impedeau de la participarea în viața publică, interesul tot nu l-a pierdut, și până în cele din urmă zile ale vieții sale a fost în curent cu stările politice actuale.

Nu este aci locul a apreția direcțiunea politică urmată de repausatul și nici a cerceta rezultatele acelei politici. Aci numai aceea trebuie să constat, că tot de una convicțiunea a fost singurul îndemn al activității sale politice; nici o dată nu a avut alte motive de cât credința, că lucră în interesul poporului român, pe care-l iubia și cu care s'a identificat.

Treci, iubite al nostru, la cele eterne, cursul l-ai împlinit și bună luptă te-ai luptat, ai coréspuns zisei Mântuitorului: „Voi sinteți sarea pământului.“

cas de lipsă să se probeze cu arme și poporațiunea musulmană, carea ar avea să formeze un fel de gardă națională.

Sultanul a dat ordin, ca deficitul de 25% din budgetul statului să fie acoperit printr-o reducere a cheltuielilor în toți ramii administrației.

Representanții puterilor străine au protestat în contra cumpărării de arme, caei prin acesta și mai tare s'ar neliniști creștinii.

În comisiunea pentru organizarea gendarmeriei cretene toate puterile europene a fără de Germania și-au denumit reprezentanții. Ambasadorul rusesc Nedilow în o audiență la sultanul a urgit aplicarea reformelor decretate pentru Asia Mică.

Rusia.

În unele guvernamele s'a introdus monopolul de a vinde spirtose. Jidanii nu mai pot fi crișmari, de și mai înainte ei formați $\frac{1}{3}$ din numărul crișmarilor. Acum crișmarii sînt oficiali de stat, plătiți cu câte 500—700 de ruble.

Corespondințe.

Valea Hațegului în 20 Octobrie 1896.

Clarissime Domnule Redactor!

Cu adevărată satisfacție și multă însuflețire am cetit corespondența datată Selagiu la 1 Sept. a. c. și publicată în „Unirea“ Nr. 39, 41 și 42.

Di corespondent subscris „Măgurénul“ cu multă erudițiune și cunoștință de cauză pledază pentru idea ridicării organului nostru „Unirea“ la ziar cotidian politic-bisericesc, indigitând între altele și modalitățile, după cari cugetă a se efectui mai curînd și cu bun rezultat acest lucru de mare importanță.

Eu la acest loc felicitiez din inimă pe dl „Măgurénul“, că din gravele și justele motive produse și de noi de toți bine pricuate necruțând osteneța a avut bunătatea de a suleva din nou chestiunea cu „Unirea“ și a o pune la discuțiune publică.

Eu din parte-mi declar, că acced și primesc toate cele de mai sus subscrise de „Măgurénul“ fiind de un acord cu dînsul și în aceea, că după împrejurările de astăzi numai prin constituirea unui consorțiu și prin emiterea de acțiuni în număr corăspundătoriu socot a se pute ajunge acolo, ca „Unirea“ să devină organ de zi și încă în timpul cel mai de aproape, ce cred că e dorința noastră generală.

Spre acest scop apoi fie-mi permis a declara, că stau parat angajându-mă de acum, că bucuros voi subscrie 4 acțiuni a 25 fl., numai să putem vedea o dată idea intrupată.

Adagiul zice: „Verba movent, exempla trahunt.“ Să ascultăm ulterior părerile și să vedem spriginul întreg al Veneratului Cler din parochii, care ca în tot de una și acum va fi conșciul de misiunea sa sfîntă și se scie însufleți, când e vorbă de rezolvarea problemelor mari pentru Dumnezeu, neam și biserică.

Primiți scl.

Un preot unit.

De lângă Cluș 27 Octobrie 1896.

Onorată Redacțiune!

„Declarăm înse tot la acest loc, că bucuros vom deschide paginile foii noastre ideilor, ce vor crede de bine membrii veneratului cler a le suleva în fața proximalului sinod arhidieceșan.“ Așa am cetit în numărul 34 al „Unirii“. Așa dară calea e deschisă, poftescă fie care a-și desfășura ideile sale, cu privire la lucrurile, a căror desbatere în sinod o află mai necesară și mai urgentă.

Eu așa cred, că una din chestiunile

noștre cele mai ardetore e cea referitoare la îmbunătățirea sortii materiale a preoților. Despre acesta a fost vorba mai de multe ori în colónele „Unirii“, și s'au scris și câte va corespondențe. Așa confratele B. de pe Câmpie ca unul, care nu se mai satură de pămînt, era de părerea, ca să se cumpere pămînturi, să se înmulțescă porțiunile canonice. Bună e porțiunea canonică, eclesia mare, loc mult, numai să fie bun, căci loc mult și rău e numai trudă zădarnică. Pentru ca să cumperi loc, se poftesc bani, capitulari, cari dacă ar fi, se pot folosi și în altă formă; s'ar pute capitalisa, și din interesele lor s'ar salarisa preoții cu plată fixă, carea e cu mult mai sigură de cât usufructul locului, care e supus la atâtea întâmplări și schimbări nesigure. La loc mult se poftesc zolă multă, timpul tot să-l petreci cu economia, și pentru celea bisericesci, scolastice și intelectuale nu rămâne fără timp foarte puțin, și urmarea e, că preotul nu e la postul său mai nici o dată, fără e rob al economiei sale. A fără de aceea cât de greu se poartă economia de către preoți, o scim și o simțim cu toții, mai ales în satele mestecate, unde sînt curți și proprietari mari, jidani cămătari și făgădari, și unde moralitatea, respectul către preot și către cele sfinte a decădut. Pe acolo preotul trebuie să fie la toate de față, și încă să și lucre, până nu mai vede, dacă va, să nu aibă pagubă în purtarea economiei. Apoi până mai ești mai tiner și sănătos, cu toate neplăcerile, ce le ai cu poporenii pentru lucrul, ce-ți dătoresc, mai merge, cum merge; dar dacă ești bolnăvicios și bătrân, atunci cum merge cu economia?

E drept, că în starea. în care sîntem, în totă forma e greu, să putem afla chip de a face, ca sörtea să ne fie cât de cât mai suportabilă. Să așteptăm ore, până va veni împărăția congruel? Ore să fie mai bună acesta de cât sörăcia de mai înainte? Prea cu greu cred, să ne dea nouă ore ceva gratis, când și ceea ce avem, ne leaui ori într'o formă ori într'alta, și să nu poftescă de la noi jertfe înzecite, e prea de necrețut.

Așa dară și dacă va veni congrua, ea vine cam prea încet, și a fără de aceea va fi cam acra pentru noi, căci vedem, cum se încep a se ajuta învățătorii, cari dacă sînt însemnați cu ore ceva cât de puțin din trecut, li-se fac câte și mai câte pedeci la primirea salariului.

Să vedem, cum ne-am pute ajuta în altă formă mai ușoră de implinit. Acesta ar fi *aflierea parochiilor*, micșorarea numărului preoților, despre ce s'ar pute aduce o decisiune în sinodul venitoriu, ca tot 2 ori 3 parochii să se contopescă într'una. În lucrul acesta adevărat că er vom da de multe greutate. Cea dintăiu ar fi pericolul, că poporul va defeciona. Firesce că pericolul acesta e mai mare prin ținuturile acelea, în cari credincioșii noștri sînt tare mestecați cu ómenii de altă lege, mai ales, cu de cei neuniți. Dar sînt și ținuturi de acelea, în cari arondarea și reducerea parochiilor nu ar fi împreunată cu pericol. Ba și în ținuturi de acelea, în cari ai noștri locuesc mestecați cu alții de altă lege, pe lângă o purcedere prudentă totuși încă s'ar pute face câte ceva și în privința acesta. Așa numărul preoților s'ar micșora, și datina de a primi preoții pe ori ce parochie cât de slabă cel puțin ar pute, să se restringă în măsură mare.

Ortografia și bunăstarea națională.

Profesorul din Odessa Novicov în opul său „Les gaspillages des societés modernes“ vre să probeze, că între bunăstarea popórelor europene și între ortografia simplificată există o legătură foarte strînsă.

Limba franceză a fără de litera *e* mută și de sufixul pluralului *s* mai are 13% de litere superflue. Cât folos ar aduce eliminarea acestora, apare din următorul calcul: În limba franceză apar cu totul 6800 de jurnale, pe cari se vin unul cu altul o sută de mii de litere și 150 de numeri pe an. ¹⁾

Suma literelor tipărite într'un an face 108 miliarde. Din acestea 13% sînt 14 miliarde și 200 de milioane numărul literelor de prisos. Dacă vom calcula pentru culegere și corectura alor 10 mii de litere numai 7 franci, și atunci jurnalele franceze speséză anual 9.940.000 de franci în zădar.

E și mai colosală risipa celor 17.000 de foi engleze. Suma mijlocie a literelor se póte evalua pe an la 150.000. ²⁾ Dacă procentele literelor de prisos le vom statori cu 12, la foile engleze vom avea o pierdere anuală de 34 milioane de franci.

Dar atăta încă nu e de ajuns. Pentru tipărirea literelor de prisos ne mai trebuie și hărtie. Dacă luăm de jurnal un număr mij-

lociul de 4.000 esemplare. ¹⁾ foile engleze ar economisa 78 milioane franci, er cele franceze 18 milioane franci calculând pentru 100.000 de litere 0.4 centime de hărtie.

Dar nici cu acesta n'am zis încă totul. Textul, ce se culege, trebuie mai întâiu scris. O mână bună scrie într'o óră 7.000 de litere. Așa dar cele 63 miliarde de litere superflue ale foilor engleze și franceze consumă 9 milioane de óre sau cel puțin 900.000 zile de lucru. Așa pierderea și pe calea acesta se urcă la milioane.

Să luăm acum cărțile. În Anglia la 1891 au apărut 5706 opuri. Acest număr se ridică la 10.000 cu operele edate în Statele Unite și în colonii abstragînd de la împrejurarea, că multe cărți apar în mai multe tomuri. Să statorim speșele de editare a fie cărui op în 2.000 de franci. Lăpădând literele de prisos și aici s'ar pute cruța 2—3 milioane de franci. Cam atăta s'ar pute economisa și în Franța.

În resumat Francezii și Anglezii plătesc literele de prisos cu 200 milioane franci pe an. Să mai adaugem la acestea încă vre o 30 milioane, ce le speséză alte națiuni, cari se folosesc de alfabetul puțin perfecte, și ne vom pute face o idee despre sumele enorme ce le speséză ómenimea în zădar.

Cu banii, ce se risipesc pentru literele de prisos, s'ar pute construi în decurs de patru ani calea ferată siberiană și în alți 20 de ani s'ar pute plăti toate datoriile Austro-Ungariei.

„Huzánk“.

¹⁾ În „Petit Journal“ sînt zilnic 115.000, în „Figaro“ 122.000, într'un fascicol din „Revue des deux mondes“ 516.000 de litere.

²⁾ În „Times“ sînt zilnic 570.000, în numărul de Duminecă al lui „World“ 4 milioane 500.000 de litere.

¹⁾ „Petit Journal“ apare într'un milion de esemplare.

O altă ușurare și îndemânare la subștiința preoților ar fi dispensarea lor de la plățirea contribuției după porțiunea canonică și punerea acestei sarcini pe fondul bisericii. Usul acesta de alt mîntrea e practicat și acum în multe parochii, și el ar avé numai să se generalizeze.

La acestea s'ar mai puté adauge uniformarea respective egalizarea competențelor stolare așa, ca să nu mai fie diferență în competențele parohiale, căci diferențele acestea produc multe neplăceri între preot și popor și încă fac, ca starea materială a preoților să fie precară.

Dacă acestea se vor lua în considerare din partea sinodului arhiepiscopesc, ce se va ține, eă așa cred, că ele încă vor contribui la aceea, ca sôrtea preoților să se ușureze.

Z.

Împăcare? ¹⁾

(S.) De sigur pe fie care român l-a surprins vestea, că Dr. Ioan Raț, președintele comitetului național, s'a împăcat cu părintele Lucaciū, secretariul comitetului.

Dacă pace într'adevăr s'ar fi făcut, n'am avé nimic de zis, ci din contră ne-am bucura, căci era trist din cale a fară, când vedeam înjurăturile și certele dintre conducătorii nostri, cari influențau asupra întregii noastre lupte naționale în mod molesitor.

Împăcarea acésta înse, — după cum apare din „procesul verbal“, ce „Tribuna“ îl publică privitoriu la lucrul acesta (nr. 220), — nu e împăcare, și așa cum s'aă împăcat președintele și secretariul comitetului național, n'aă putut și n'aă avut dreptul, să se împăce.

Cérta dintre dînșii, orî cine a urmat-o, a putut vedé, că nu a fost o cértă personală; fie care în parte se acusaă cu „înfundarea cestiunii naționale“, cu „părsăvirea programului național“, cu „desbinarea comitetului“ și stagnarea luptei și mai sciū eă cu ce. Tôte acușele erau grave, nu personale, ci de interes comun — și de aceea răscolit-aă și învrăjbit-aă inimile tuturor Românilor. . . .

Și la urma urmelor ce se face?

Fără de a dovedi nici unul nici altul nimic din celea susținute, se împacă. Întreg actul de împăcare are un caracter cu totul personal, și o ast fel de împăcare pe noi nu ne îndestulesce, căci aici e vorbă de „înfundarea cestiunii naționale“ în locul prim, și numai indirecte de vătămările personale. În împăcare înse cauza politică a certei s'a nesocotit cu totul, luându-se în considerare numai vătămările personale. O ast fel de împăcare nu pôte fi în fața publicului de căt mazere pe păreți, și numai cei orbi nu vèd, că întreg lucrul e numai o formalitate.

Ni-se va imputa, — pe nedreptul înse, — că am voi, să semănăm de nou cértă între conducători. Noi voim numai, să precisăm situațiunea: Atât președintele, căt și secretariul comitetului în certele lor aă promis lucruri mari și senzaționale publicului, fie care condamna ținuta politică a celui alalt. Ei bine, noi n'am uitat nimic din cértă lor, vrem, să scim, care din ei doi a lucrat corect, căci amîndoi n'aă putut lucra corect, orî amîndoi aă lucrat greșit?

Vom reîmprospeta decî în mîntea cetitorilor unele momente politice din cértă acestor conducători, din cari se va puté vedé, că dînșii n'aă avut dreptul a-i da acestei certe un caracter personal și n'aă putut, să se împăce, ci după cum cértă lor privia politica noastră națională, la care toți Români de bine luăm parte, așa și împăcării lor nu aă avut dreptul de a-i da caracterul personal, ci aă trebuit să țină cont de opiniunea publică, după cum și publicul românesc cont a ținut de cértă lor.

Lucă la început. — imediat după izbucnirea „crisei“ la „Tribuna“, părintele Lucaciū serie în o scrisóre publică, adresată

președintelui, că va aréta: că tot, ce s'a scris de la izbucnirea crisei în cöce, e seducerea și mistificarea criminală a opiniunii publice. Am așteptat, în loc înse, ca părintele Lucaciū să-și împlinescă promisiunea, aă venit cunoscutele desvéliri ale dlui Aurel Popovici. Părintele Lucaciū somat de mai mulți s'a declarat, — de și cam cam, — că condamnă politica lui Brote.

Și după aceea a urmat o tăcere lungă din partea părintelui Lucaciū, nu înse din partea celor de la „Tribuna“. Și nu putem zice, că după „desvélirile“ lui Popovici „Tribuna“ a lucrat rău, când a purtat cunoscuta campanie în contra părintelui Lucaciū. Dar orî căt susțin domni dr. Rațiū și Iuliū Coroian în declarațiunea dată de dînșii cu prilejul împăcării, că vătămările cele scrise în „Tribuna“ noi nu le am influențat și le regretăm, nime nu e așa de naiv, ca să credă, că cele scrise în „Tribuna“ în contra părintelui Lucaciū s'aă scris fără învoirea și consimțământul dlui dr. Rațiū, numai pe responsabilitatea redactorilor de la „Tribuna“.

Noi scim, că „Tribuna“ e organul partidului național și stă sub imediată supraveghiere a presidentului dr. Rațiū, și ne întrebăm acum, cum s'aă putut străcura în „Tribuna“ sêptemăni de-a rîndul articoli contra părintelui Lucaciū fără de „consimțământul“ dlui dr. Rațiū?

La tot cazul declarațiunea dlui dr. Rațiū și Iuliū Coroian e o apucătură în privința acésta.

A urmat apoi corespondența aceea, care îl presenta pe părintele Lucaciū ca „millenarist“ și care s'a publicat în „Tribuna“. Scim cu toții, ce a urmat: înjurături personale de ambele părți.

Și preste aceste am trece, dar printre înjurături părintele Lucaciū zice, că „Tribuna“ a încetat a fi organul partidului, că va „desvélit totul“, „pășesc în acțiune“ și mai pe sus de tôte părintele Lucaciū în o telegramă publicată în „Tribuna“ zice, că condamnă și el ideile politice prezentate de Popovici în conținutul lui Brote, are înse probe, că lucrul nu stă așa. Ei bine, preste aceste nu putem trece. Ele sînt lucruri cardinale, de la cari depinde lupta noastră națională. Părintele Lucaciū trebuie să se țină de cuvînt. Se pôte împăca cu dr. Rațiū pentru vătămările personale reciproce, — n'are dreptul înse de a tăcé, de a nu-și împlini promisiunile, — când acelea sînt cestiuni momentöse.

Noi vrem, să scim o dată, vrem, să vedem, părinte Lucaciū, vrem, să ne aréti, că Popoviciu mințesc, după cum ai promis, și Brote bate calea cea dréptă, cu care și D'Ia aă ținut. . . .

Preste aceste, fiind cestiuni de politică, nu se pôte trece prin o împăcare personală.

Aă urmat apoi cei doi articoli subscriși de Dr. Rațiū, publicați în „Tribuna“, în care părintele Lucaciū e acusat, că „a înfundat cestiunea națională“ — părintele Lucaciū îi răspunde învinuindu-l cu acela-și lucru, — și la o sêptămână se împacă.

Ei bine, — care are dreptate, — cine a „înfundat cestiunea națională“?

De fapt ambiū aă recunoscut, că „cestiunea națională e înfundată“. Lucrul acesta nu se pôte trecé așa cu o personală împăcare, noi pretindem a sci, că cine a înfundat-o? Cestiunea înfundată nu e nici a Drlui Rațiū nici a părintelui Lucaciū, și nici nu se desfîndă prin împăcarea dnialor, ea e a națiunii întregi, și niménui nu-i este permis, să se jöce cu ea de-a baba örbă.

Noi cerem și pretindem lămuriri, — chiar cu risicul de a fi timbrați, că voim, să vîrim din nou cértă între conducătorii nostri.

Împăcarea lor nu ne îndestulesce. Împăcarea acésta e o împăcare personală, și prin ea nu se pôte acoperi partea politică a certelor și a desbinărilor. Aici e vorbă de înfundarea cauzei naționale, — și lucrul acesta nu pôte fi acoperit cu două declarațiuni personale. —

Să răspundă, căci datorî sînt a răspunde!

Nu e cuviincios a pune tôte în cărea redactorilor de la „Tribuna“. —

Împăcarea personală a DVöstre nu ne împörtă, cértă DVöstre a avut motive politice, acestea ne interesează pe toți, asupra acestora pretindem să Vè declarați.

Er dacă susțineți, că cértă nu a avut motive politice, atunci de ce i-ați dat colorit politic, și de ce ați inscenat o atare comedie, din care noi am ieșit deprimați și desbinați, ér dușmanii nostri rid în pumni? !

Orî și cum, trebuie să vorbiți.

Și poporul, în fruntea căruia stați, așteptă cuvîntul vostru, ca să se preciseze o dată situațiunea, și să se alégă grăul de neghină!!

Noutăți.

Din Archidieceasă. On. Simeon Chibulcanean adm. par. în Țăgșor protopopiatul Catinei este numit administrator parohial în Cosma din protopopiatul Fărăgăului.

Reuniunea femeilor gr. cat. române din Blaș și-a ținut adunarea generală în 25 a c. Cu ocaziunea acésta reuniunea și-a ales comitet pe un nou period de trei ani și a hotărît, ca și în anul, ce vine, încă să dea ajutöre în suma de 200 fl. elevelor sêrace de la școla noastră de fete din Blaș.

Promoțiune. Sămăbtă în 24 a c. la universitatea din Budapesta a fost promovat de doctor în teologie dl Iosif Siegescu, cleric al diecesei gr. cat. de Lugöș. Felicităm pe diligentul și talentatul tiner.

Societatea academică „Petru Maior“, din Budapesta și-a ales de president pe talentatul ascultător de filosofie Rad Cupar, care ca publicist destru serie mulți articoli politici interesanți în foile catolice. Dl Cupar e și absolut de teologie.

Românii aă învins. Un martor ne împărtășesc, cum a decurs alegerea de deputat dietal în cercul electoral al Turđii. Ne spune, cum mergeaă preoții nostri și poporul nostru cu dröea la alegere și aă făcut, ca să reïese candidatul guvernului. Ne spune mai de parte, cum înjuraă alegătorii unguri opoziționali asupra Românilor, pentru că acéștia le impun deputat guvernamental. Acésta s'a întîmplat în cercul Turđii, unde ai fi în drept, să aștepți, ca pasivitatea Românilor să fie bine organizată. Dar apoi în alte cercuri electorale ce învingeri strălucite vor fi avënd, să înregistreze părtinorii pasivității noastre!

Unirea bisericilor răsăritene contemplată atât de des și cu atăta însuflețire de neuniți nostri o ilustră următorea iconă vie: Mănăstirea de la s. Nicolae din satul Slepceț de lângă sêrbescul Prilip îl ocupase esarchatul bulgăresc. Dar mănăstirea s'a desbinat de cătră esarchatul bulgăresc și éra a trecut la patriarhatul icumenic. Mitropolitul sêrb din Prilip a vrut, să mERGă în mănăstire, ca acolo să celebreze s. liturgie. Pe drum preoți, învătători și școlari bulgari i-s'aă pus în cale și nu l-aă lăsat, să între în mănăstire. Atunci mitropolitul s'a îndreptat pentru ajutoriu și scut cătră vali. Acesta a trimis ostași turcesci spre apêrarea mitropolitului. Ostașii aă împrăștiat pe Bulgari, ér după acésta s'a încins o luptă înverșunată, în care aă murit mai mulți inși din amîndoué părțile. Patru preoți bulgari aă fost răniți. Sfârșitul a fost, că mănăstirea a rămas a Sêrbilor.

† **Ilie Vlassa.** Capitulu Mitropolitan gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș cu adăncă întristare anunța adurmirea în Domnul a iubitului confrate Reverendissimului Domn *Ilie Vlassa*, Canonic Referendar al Bisericii Catedrale mitropolitane din Blaș, membru al Esactorului Archidieceșan și asessor al Sfintului Scaun mitropolitan, urmată după morb îndelungat, provédut fiind cu s. sacramento, în 25 Octobre la 3 öre d. a. în anul al 84-lea al etății și al 54-lea al preoției sale. *Fie-i țărîna ușöră și memoria binecuvîntată!*

¹⁾ Din «Dreptatea» nrul 231.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

Archiebia lui Isus Christos.

„Unul este — mijlocitoriul între Dumnezeu și omeni, omul Isus Christos“ (I Tim. 2, 5). Ca locținătorul nămului omenesc întreg Isus Christos a prestat maiestății vătămăte a lui Dumnezeu o satisfacție indestulătoare și prisositoare, pentru ca să ridice păcatul, cauza desbinării și vrășmășiei dintre ceri și pământ. El a făcut pace, a sevârșit împăcarea prin cruce, adică prin sângerosă sa mărte de pe cruce, dându-se pe sine și viața sa jertfă de satisfacție. Căci mărtea lui Isus Christos pe cruce e jertfă în înțelesul cel mai strâns al cuvântului. Din aceea, că Christos în viața sa cea de pe pământ a deprins oficiul preoțesc, adică a jertfit cu adevărat, din aceea rezultă, că el trebuie să fie cu adevărat și preot, căci numai preotul poate și are să aducă jertfă.

Isus Christos e „arhierul cel mare“ (Evr. 4, 14) pentru întreg nămul omenesc. În ce constă adică esența oficiului preoțesc, chemarea și problema preotului? „Tot arhierul, care se ia din omeni pentru omeni, se pune spre cele ce sînt cătră Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate“ (Evr. 5, 1). Așa dară preotul are menirea și puterea de a fi mijlocitoriul între Dumnezeu și între popor, — el are deci să dea prin jertfă și prin rugăciune maiestății dumnezeesci adorarea, ce i-se datorește, și să-i prestea satisfacția, ce i-se cuvine, era pe omeni să-i despăcătuască și să-i sfințească prin împărțășirea darului și a binecuvîntării ceresci. Funcțiunea proprie și esențială a preotului e aducerea jertfei; după calitatea jertfei se măsura deci și poziția, dignitatea și precelința preoției. Era fiind că Christos a adus o jertfă nemărginit de prețioasă de adorare și împăcare, de mulțămă și cerere, o jertfă, prin care el a dobîndit lui Dumnezeu tătă onorea și gloria, era omenilor tătă grația și mântuirea, de aceea este el „arhierul cel mare“ al nămului omenesc întreg. Christos nu e deci preot de aceea și tagmă cu cei alalți preoți, cari au deprins înainte de el oficiul preoțesc ori îl deprind după el: el dimpotrivă e preotul cel mai înalt și mai deplinit, el dispune de puterea preoțescă într'o măsură și bogăție, în care ea nu se poate împărțăși nici unei ființe, carea e numai creatură. Preoția lui cea dumnezească-omenescă e isvorul tuturor puterilor preoțesci și al tuturor grațiilor dumnezeesci, cari s'au împărțășit ori se împărțășesc ore când vre unui muritoriu; el e preot în veac, care mântuesce în tôte timpurile pe cei ce se apropie printr'insul la Dumnezeu, — el e arhierul tuturor omenilor și al tuturor timpurilor. Adevărat că au fost preoți înainte de el și sînt și după el. Dar cei de mai înainte au avut numai menirea, ca prin jertfele, cari le aduceau, să întipuească singura jertfă mare a lui Isus Christos și prin această să păzescă trează în omenime credința în Măntuitoriu, carele avea să vină. Era preoții L. N. pășesc la altariu nu în numele lor, ci în al lui Isus Christos și ținînd locul lui, și el este, cel ce printr'înșii și într'înșii deprinde oficiul preoțesc punînd jertfa sa cea mare neîncetat înaintea ochilor Părintelui său. Ast fel e el cu adevărat singurul arhieru pentru întreg nămul omenesc.

Se înțelege de la sine, că numai Dumnezeu are dreptul de a hotărî, cine să se apropie la el ca mijlocitoriul. Atât chemarea la preoție cât și înzestrarea pentru oficiul preoțesc mijlocitoriul are să purcedă de la Dumnezeu. Deja în L. V. a arătat Dumnezeu prin o minune, pe cei ce, sînt al lui și pe cei sfinți și i-a apropiat la sine“ (Num. 16, 5), căci „nimeni singur nu-și ia lui-și cinstea (arhieriei), ci cel chemat de Dumnezeu ca și Aaron“ (Evr. 5, 4). Se înțelege, că Christos e preot nu numai după natura sa cea dumnezească, ci și după cea omenescă; căci numai prin acțiunile de ale omenirii sale celei preasfinte poate el să fie mijlocitoriul și preot. „Și Christos nu pe sine singur s'a preamărit a fi arhieru“ (Evr. 5, 5), ci Dumnezeu l-a pus arhieru vecinic și încă cu un jurămint serbătorese: „Juratu-s'a Domnul, și nu-i va păre rău: Tu ești preot în veac după rînduēla lui Melchisedec“ (ps. 109, 5).

Chemarea și alegerea lui Christos pentru dignitatea arhierescă se cuprinde deja în sfatul cel vecinic al lui Dumnezeu, după care Christos avea să răscumpere lumea prin jertfa de pe cruce. Instituirea lui în oficiul arhieresc s'a sevârșit în clipa cea dintăiu a întromenirii lui. În dată ce adică natura lui cea omenescă a fost creată și împreunată cu persoana Cuvîntului celui vecinic, în

dată luă Dumnezeu-Omul asupra-și în ascultare de bună voe de voința și rînduēla Părintelui său celui ceresc ordinul și misiunea de a da preaprețioasă sa viață pe cruce într'u jertfă pentru lume, și prin această jertfele L. V. nu numai s'au suplini, ci s'au chiar întrecut în chip nemărginit. Acesta o exprimă în chip mișcătoriu Apostolul la Evr. 10, 5—7 citînd și esplicînd cuvintele din ps. 39, 7—10. După ce Apostolul arată neputința și insuficiența preoției L. V. și a jertfelor ei, continuă ast fel la Evr. 10, 5: „Pentru aceea (Isus Christos) intrînd în lume, (adecă în clipa cea dintăiu a întromenirii sale,) zice (cătră Dumnezeu): Jertfa și aducerea nu o ai voit, era trup mi-ai întemeiat; arderile de tot și pentru păcat nu le-ai voit; atunci am zis: Era viu, ca să fac, Dumnezeule, voea ta.“ Cuvintele acestea sînt juruēla de jertfă a lui Christos, formula serbătorească, cu care s'a juruit Părintelui său celui ceresc, că prin jertfa crucii va satisface în locul nămului omenesc. Apostolul continuă apoi: „Întru care voe sîntem sfințiți prin jertfirea trupului lui Isus Christos o dată,“ adică prin aceea, că el o dată a adus jertfa sa cea sângerosă de satisfacție, a cărei preț și merit e nemărginit, ne-a dobîndit tătă grația și sfințirea, făcîndu-se ascultătoriu cu voința sa cea omenescă voii dumnezeesci a Părintelui său, — ascultătoriu până la mărtea crucii.

Isus Christos a fost nemărginit de vrednic de a fi înzestrat și împodobit cu dignitatea arhierescă cea mai eminentă. Preotul în vîrteza poziției sale e mijlocitoriul între Dumnezeu și între omeni: mai ales prin aducerea jertfei are el să glorifice pe Dumnezeu și să împace pe omeni cu Dumnezeu; era omenilor are să le redobîndescă favorul și bunăvoința lui Dumnezeu, să le aplice fructele și grațiile jertfei. Pentru ca să pôtă deprinde acest oficiu în chip deplinit, el trebuie să cuprindă și o poziție mijlocie, adică să fie înrudit și împreunat atât cu Dumnezeu cât și cu omeni așa, cât să pôtă reprezenta cauza amîndouora cu vrednicie și cu efect. Arhierul se pune „spre cele ce sînt cătră Dumnezeu“, spre a îmblăndi mânia lui Dumnezeu și a trage binecuvîntarea lui Dumnezeu jos la pământ: el de aceea are să fie bineplăcut înaintea lui Dumnezeu prin nevinovăție și sfințenie. Dar el se pune și „pentru omeni“, pentru ca să se îngrijescă de mântuirea lor, să se rōge, să lucre, să sufere pentru ei: el de aceea „se ia din omeni“, pentru ca „să pôtă pătimi dimpreună cu cei ce nu știu și cu cei ce rătăcesc, de vreme ce și însu-și este cuprins de neputință“ (Evr. 5, 1 ur.). În aceste două privințe Christos intrunesc în persoana sa în chipul cel mai deplinit tôte, cele ce pe preot pot să-l facă plăcut și puternic la Dumnezeu, er față cu omeni compătitoriu și milostiv.

a) Isus e adică preasfint, și de aceea e nemărginit de bineplăcut lui Dumnezeu Tatăl. „Arhieru ca acesta se cădea, să ne fie nouē, sfint, făr de rēutate, făr de spurcăciune, osebit de păcătoși și mai înalt de cât ceriurile fiind“ (Evr. 7, 26). „Întru dînsul viață era, și viața era lumină omenilor“ (Io. 1, 4). Omenirea lui cea născută „din semînța lui David“ era unsă cu „spiritul sfințeniei“ (Rom. 1, 3 ur.), era pētrunsă de „spiritul cel vecinic“ (Evr. 9, 14), era înzestrată în chipul cel mai bogat cu darurile Spiritului sfint, celui ce s'a pogorit preste el. Tătă plinirea dumnezeirii, comori nemăsurate de grație și adevăr, de vîrte și înțelepciune, de sfințenie și fericire s'au împărțășit sufletului lui Christos și a nume deja în clipa cea dintăiu a creării ei și a împreunării ei cu persoana Fiului celui vecinic al Tatălui celui vecinic. Prin grația unirii ipostatice omenirea lui Christos s'a îndumnezeit în chipul cel mai eminent, s'a împărțășit în esența sa în sfințenie nemărginită. Grația asta a unirii ipostatice are de o dată să se privescă de rădăcină și simburile al tuturor celor alalte precelințe și perfecțiuni supranaturale, cu cari e înzestrată natura cea omenescă a lui Christos: grația sfințitoare, vîrtețile supranaturale, darurile Spiritului Sfint, carismele, — în îmblășugare nemăsurată, în măsura cea mai deplinită și mai bogată, ce se pôte închipui, — au fost zestrea cuvenită a sufletului lui Christos, și sufletul acesta prin împreunarea sa cea taînă cu dumnezeirea a dobîndit dignitate nemărginită. Tôte precelințele acestea, — uniunea ipostatică, vederea fericitoare a lui Dumnezeu, plinirea grației, — produceau nepăcătoșenia absolută a lui Christos: sufletul lui Isus nu e numai în realitate liber de ori ce păcat, ci e de o dată și incapabil de a păcătu, inaccesibil chiar și pentru adierea și umbra cea mai slabă a păcatului. Ast fel e Christos ca om „sfintul sfinților“ (Dan. 9, 24), „sfintul lui Dumnezeu“ (Marcu 1, 24; Fapt. 2, 27; 3, 14). În dignitatea și sfințenia această nemărginită

a arhierelui nostru Isus Christos își are rădăcina prețul cel nemărginit al tuturor lucrărilor și suferințelor, al tuturor meritelor și satisfacțiilor lui din viața lui cea de pe pământ.

b) Noi avem „decî arhierelui mare — pe Isus Fiul lui Dumnezeu“ (Evr. 4, 14), care prin sfințenia sa și prin plinirea sa de grație e nemărginit de bineplăcut lui Dumnezeu. Dar de altă parte la deplinirea vieții și activității lui celei preoțești a contribuit și aceea, că el de bună voie s'a smerit până la chipul servului, îndemnat de iubire s'a supus tuturor defectelor firii noastre și bucurios a luat asupra sa slăbiciunile noastre. Lipsirea acesta a sa sevărită de bună voie a deprins-o atât ca pocăință și satisfacție, cât și ca model și mângăiere pe sama noastră, pentru ca noi „căutând la începutul și plinitorul credinței Isus, carele în locul bucuriei, ce era pusă înaintea lui, a răbdat crucea de ocară nebăgînd samă“ (Evr. 12, 2), nici să nu îmbrăncim de ostenețele și necasurile nemerniciei noastre pămîntesci, nici să nu ne perdem inima în mijlocul îngrozirilor și spaîmelor morții. Acesta o învață Apostolul scriind: „Datoriul era întru toate a se asemăna fraților, ca să fie milostiv și credincios arhierelui întru cele ce sînt cătră Dumnezeu, ca să curătescă păcatele poporului. Că nu avem arhierelui, carele să nu pótă compătini neputințele noastre, ci ispitit întru toate după asemănare fără de păcat. Că întru ceea ce a pătimit însuși fiind ispitit, pótă și celor ce se ispitesc, să le ajute. Să ne apro-

piăm decî cu sperare la scaunul darului lui, ca să aflăm dar spre ajutoriul la vreme de trebă“ (Evr. 2, 17 ur.; 4, 15 ur.).

Atât precelințele și privilegiile cele ceresci ale omenirii lui Christos, prin cari el se apropia de Dumnezeu nespus de tare, cât și defectele și slăbiciunile ei cele pămîntesci, cari bogăția compătimirii sale voi să le aibă împreună cu noi, a contribuit la aceea, ca să onoreze și glorifice pe Tatăl și să mântuească și fericescă pe omeni. Christos s'a pogorit la noi, ca pe noi să ne înalte: umilirea lui e înălțarea noastră, sărăcia lui e bogăția noastră, patimile lui sînt bucuriile noastre, ranele lui sînt vindecarea noastră. Domnul nostru nu e numai mare, puternic și sfînt și pentru aceea nespus de vrednic de laudă; „pentru noi omeni și pentru a noastră mântuire“ s'a făcut el și mic, s'erac, nebăgat în samă, și pentru acesta e el nespus de vrednic de iubire. „Cu adevărat, noi trebuie să ne bucurăm nespus de tare de schimbarea, cu care noi din umilință pămîntescă ne-am mutat la gloria ceriului prin negraita milostivire a aceluia, care s'a pogorit la starea noastră pentru a ne ridica la a sa așa, că și-a însușit nu numai esența, ci și starea naturii păcătoase, și că dumnezeirea, ceea ce nu scie de suferință, a luat asupra-și întrégă miseria omenirii muritoare.“¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ S. Leo, cuv. despre învierea Domnului.

Ben Hur

saü

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Pe timpul, în care murise Irod, erau în Iudea multe persoane, cari prin favorisările lui au ajuns la bogății mari. Dacă bogățiilor acestora li-se mai însoția originea directă neîndoișă de la vre un fiu renumit al unuia din cele două spre zece vițe, mai ales al viței lui Iuda, atunci fericitul se numia „domn în Ierusalim“, — o distincție, care era de ajuns, pentru ca să-i asigureze omagiul patrioților lui celor mai puțin favorizați și dacă nu mai mult, cel puțin stima păgânilor acelora, cu cari îl aduceau la olaltă negoțul și viața socială. De clasa acesta se ținuse tatăl tinereului aceluia, pe care-l însoțirăm până aci. În viața privată ea și în cea publică pótă nimeni nu a avut parte de vadă mai mare ca el. Pe lângă credința sa nestrămutată față cu naționalitatea sa fusese el un servitoriu supus și de omenie al lui Irod atât în patrie cât și în străinătate. Diferite misiuni îl conduseră la Roma, unde înfățișarea și purtarea lui au trezit băgarea de samă a lui August și i-au dobîndit augusta grație și prietinie a Cesarului. În casa lui se găsiu decî felurite daruri, de cari domnitorii se obișnuiesc a împărți spre potolirea deșertăciunii proprie, — toge de purpură, scaune de fildis, patene de aur, — lucruri, a căror preț principal se cuprindea în favorul onorific al împăratului, de la care veniseră. Un atare bărbat nu putea să nu fie bogat. Și totuși numai o parte mică a bogăției lui îi venise din dărnicia patronilor lui împărătesci. Lui îi fusese binevenită legea, care-l obliga la muncă, la deprinderea unei profesii. În loc de o profesiune deprindea mai multe. Dintre păstorii, cei ce păziau turmele pe șesurile și colinele țării până de parte în munții bêtânului Livan, mulți îl recunoseau de stăpânul lor. În cetățile de lângă mare și din lăuntru țării el întemeiasc depozite de mărfuri. Năile lui îi aduceau argint din Spania, a cărei băi erau cele mai bogate din câte erau cunoscute pe atunci. Și în fiece care

an sosiau câte de două ori caravanele lui din răsărit, încărcate cu stoffe de mătășă și cu spițerii. După credință el fusese Evreu, un împlinitorul sever al legii și al ritului bisericesc. El cercetase regulat sinagoga și templul. El fusese bine introdus în cărțile cele sfinte și și găsia bucurie în conversația cu învățătorii cei evlavioși ai credinței sale. Stima cea mare, care o nutrise față cu Hillel, fusese mărginașă cu adorarea. Și el totuși nu fusese separatist în nici o privință. El primia în casa sa străini din toate țările. Criticarii Farisei îl învinuiesc chiar și cu aceea, că el nu numai o dată ar fi avut de ospetii la masa sa până și Samarineni. Dacă ar fi fost păgân și ar fi trăit pe vremea lui Irod Aticul, lumea l-ar fi privit de un rival al acestuia. Dar el perise pe mare cam cu zece ani mai înainte de perioada acesta a două a istorisirii noastre. El fusese pe atunci în flórea vieții, și îl jelise Iudea întrégă. Noi am făcut până acum cunoștință cu doi membri ai familiei lui, — cu veduva și cu fiul; mai avuse încă și o fată, și pe asta am găsit-o, cum cânta ședînd lângă frate-său.

Tirsah era numele ei. Dacă privia la frate și la soră, îi bătea la ochi asemănarea lor. Trăsăturile feței erau tot așa de regulate ca și ale tinereului, dar ele erau înfrumusețate prin grația nevinovăției pruncesci. Viața restrînsă la casa părintescă și un spirit cu adevărat casnic justifica îmbrăcămîntea, în care se înfățișă lângă frate-său. O ie de în întărită pe umărul cel drept, carea cădea slobodă peste pept și se închia sub brațul cel stîng, acoperia peptul numai pe jumătate și lăsa brațele de tot gole. Un brîu strîngea crețele hainei și ținea fusta. Podoba capului era simplă și plăcută: o șapcă de mătășă de purpură fenicîna era așezată peste o măhramă fină vîrgată de aceeași materie și cusută cu broderii, ce era înfășurată în jur de cap așa, că se vedea forma capului, fără ca să o mărescă. Închierea o forma un canaf, ce atîrna din vîrfurile șepcii. Ea purta inele în urechi și în degete, brățare în mîni și în picioare, toate de aur, și de grumazi un colier de aur, împodobit cu o rețea de lăntucuri fine, de cari atîrnau juvăere de mărgăritare. Marginile

genelor îi erau vâpsite, și vîrfurile degetelor îi erau colorate. Părul îi cădea în două plete lungi pe spate. Pe fiece care obraz, nemijlocit înaintea urechilor, îi atîrna câte o buclă încrêtită. Ar fi fost cu neputință a-i contesta farmecul, eleganța și frumuseța.

„Förte frumoasă, Tirsah mea, förte frumoasă!“ zise Iuda cu însuflețire.

„Cântarea?“ întrebă ea.

„Da, și cântăreța asemenea! Are acorduri eline. De unde o ai?“

„Dör îi aduci a minte de Elinul, care cântase în luna trecută în teatru? Se zice, că el a cântat la curte înaintea lui Irod și înaintea soră-sa Salomi. El s'a produs după o reprezentație de bușitori, pe când publicul bubuia încă și striga. Dar la tonul cel dintăiu, ce l-a cântat, se făcu în teatru o liniște, așa de tăcută, căt i-am aușit fiece care cuvînt. De la el am învățat cântecul.“

„Dar el l-a cântat grecesce!“

„Și eu l-am cântat evreesce.“

„Da! Eu și sînt mândru; că am o sorioră ca tine. Scii dör mai multe cântece ca acesta?“

„Multe, multe! Dar să le lăsăm acuma. Amrah m'a trimis, să-ți spun, că îți va aduce dejunul, și că tu nu ai, să te pogori de aci. Ea ar fi trebuit, să fie deja aci. Ea zice, că tu ai fi bolnav, — că ai avut un necas mare ieri. Ce ți-s'a întîmplat? Spune-mi-o, și eu voi sta Amrei într'ajutoriu, să te facă érași sănătos. Ea cunoșce lécurile Egiptenilor, dar adevărat că — ele n'au folosit nici o dată. Eu înse am o mulțime mare de recepte arabe, cari —“

„Folosesc încă și mai puțin ca ale Egiptenilor,“ zise el făcînd din cap.

„Așa crești? Fie!“ zise ea aprópe fără de popas și prindîndu-și urechile cu mînilor. „Atunci nu ne vom face de lucru cu ele. Eu am aci ore ce, ce e cu mult mai sigur și mai bun, — amulețul, care l-a dat un mag din Persia ore cui din familia noastră, — când, aceea nu ți-o pot spune, că e de mult. Uite! Inscripția s'a șters mai de tot!“

Și ea îi puse cercelul în mână. El îl luă, privi la el și i-l înapoiă rîdînd.

„Chiar și dacă ași trage de mörte, Tirzo, nici chiar atunci n'a-și puté, să mă hotăresc a-l folosi. El e o rămășiță de pe

timpul idololatriei, și folosirea lui se opresce ori căruî fiu credincios și ori cărei fete credincioase a lui Avraam. Iea-l, dar nu-l purta mai mult."

"Oprită? Nici de cum," zise ea. "Bunica noastră l-a purtat în viața sa în multe sămbete, și el a adus vindecare mai multor oameni, — câți au fost, nu știu, dar la tot casul au fost mai mulți de trei. El e și binecuvântat, — uite, aci e semnul lui rabbi."

"Eă nu cred în amuleturi."

Ea își ridică mirată privirea la el.

"Ce ar zice Amrah?"

"Părinții Amrei au locuit în țara Nilului și au păzit acolo porci."

"Dar Gamaliil!"

"Gamaliil zice, că lucruri de aceste sînt nisece invenții drăcesci de ale necredincioșilor și Samarinenilor."

Tirzah privia cu îndoală la cercel.

"Ce să fac cu el?"

"Pортă-l, sorioră. El îți șede bine, — te împodobesce, cu toate că ești frumoasă și fără de el."

Mulțămită își puse Tirzah cercelul érá în ureche, chiar pe când intra Amrah în chilie cu o tasă, pe care aducea un ligbian cu apă și un ștergariu. İnda nu era Fariseu, și așa spălarea nu-i era opăcită prin obiceiuri ceremoniale și ținu scurtă vreme. După ce se depărtase sclava, începu Tirzah a rîndui fratelui său pèrul. Când îi succedea bine vre o buclă, ea descăta mica oglindă de metal, ce o purta după obiceiul femeilor jidovesei atîrnată de brîu, și l-o da în mână, ca să vadă și el, cât de bine se pricepe ea la lucrul acesta, și cât de frumos îl împodobesc bucele acelea. El într'aceea își continuă conversarea.

"Închipuesce-ți, Tirzo, — eă mă duc de a casă."

Ea își lăsă înapămintată mânilé în jos.

"Te duci? Te duci de a casă? Când? Unde? De ce?"

El rîse.

"Trei întrebări cu o rësufare. Ce fată curiosă mai ești!" Dar în dată continuă cu serioșitate: "Tu ști, că legea îmi impune datorința, să-mi aleg o profesiune. Bunul nostru tată mi-a dat exemplul, și chiar și tu m'ai desprețuit, dacă ași mistui ródele sirguinței și științei lui în trîndăvie. Voiți merge la Roma."

"O, cū voiți merge cu tine!"

"Tu ai să rămâi lângă mama. Dacă o vom părăsi amîndoi, ea ar muri."

Surisul cel vesel dispăru de pe fața ei.

"Așa e! Așa e!" suspină ea. "Dar — trebuie să te duci? Aci în Ierusalim dór poți învăța toate, de câte are lipsă un neguțatoriu, — de cum va asta e profesiunea, carea ți-ai ales-o."

"Dară chiar asta nu-mi trece prin gând! Legea nu pretinde de la fiu, ca el să se dedice profesiunii tătâne-său."

"Ce vei dar, să te faci?"

"Ostaș," zise el cu óre care fală.

Ochiu fetei se umplură de lacrimi.

"Te vor ucide."

"De cum va asta e voea lui Dumnezeu, da! İnse Tirzo, nu pe toți ostașii îi ucid."

Ea cuprinse cu brațele sale grumaziil lui, ca și cum ar fi voit, să-l țină, ca să nu se pótă duce.

"Noi sîntem așa de fericiți. Rămâi la noi, frate dragă!"

"Casa părintescă nu pótă să ne fie pentru tot de una locaș. Și tu încă o vei părăsi preste puțin ori preste mult."

"Nici o dată!"

El surise asupra serioșității ei.

"Vre un domn din İuda ori altul din altă viță va bate în scurtă vreme în ușe și va peți pe Tirzah mea și o va duce apoi cu sine, ca ea să împodobescă o altă casă. Ce va fi atunci de mine?"

Ea plîngea cu sughiț.

"Răsboiul e o meserie," zise el apoi mai serios. "Pentru ca omul să o învețe, are să umber la școlă, ér o școlă mai bună ca tabăra romană nu există."

"Dór nu vei porni tu în răsboi pentru Roma?" zise ea, și rësufarea i-se opri de uimire.

"Și tu, — până și tu uresci Roma! Lumea întregă o uresce. Și în asta, Tirzo, poți să găsești motivul rësunsului, care ți-l dau. Da, eă voiți lupta pentru Roma, pentru ca așa să înveți a lupta óre când împotriva ei."

"Când vei, să pornesc?"

Se auđiră pașii Amrei.

"Liniște!" zise el. "Ea nu are să auđă, ce am de gând."

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordínul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba İulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acesta nici un preot nu pótă, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preoțesc, din care să lipsescă această carte, în care se află toate cele, de câte arc trebuință preotul în urma situațiunii nòuë create prin legile aceste.

Euchologiu

edițiunea a doua, revăduță după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în piele tare fl. 3.80.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieriu, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Octoichul cel mic ediț. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăi de pânză cu 95 cr. v. a. Legat împreună cu Pentecostariul costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oaltă 1 fl. 50 cr.

Istoria universală bisericescă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Decretele Conciliului, provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Editor și redactor rësponđător:

Dr. Victor Szmigelski.

Magazin de lemne de lucru și de foc.

Subscrișul am onóre a aduce la cunoștința On. Public din loc și jur, că érá mi-am restabilit magazinul meu de lemne bine asortat la casa-mi proprie, și servesc pe lângă prețurile cele mai moderate materialul cel mai bun.

Têmplărie.

Primesc tot felul de lucrări de mésar pentru edificiil, pe cum și strane de biserică și mobilierari de școli, despre cari la cerere servesc cu preliminar.

Entreprise de pompe funebre.

La casuril de mórte recomand aședămintul meu de înmormintare bogat asortat, în care toate obiectele, atât cele mai de rind, cât și cele mai fine se pot căpeta cu prețurile cele mai ieftine. — Sieriuri de metal, ce se închid hermetice, din primele fabrici. — Sieriuri de brad și stejar diu lucrătórea-mi proprie.

Pe lângă referențe bune se acórdă plătiril în rate.

Rugănd On. Public pentru spriginul binevoitor semnez

Blaș (Balázsfalva) 1896.

cu distincă stimă

Ștefan Oltean

têmplar.

(29) 9-10